

▶ 22 Abril, 2017

SALUT

LARA BONILLA
BARCELONA

“Per a elles, ser mares és tornar a fer vida normal”

Cada cop més dones que han superat un càncer tenen l'opció de tenir fills gràcies a la preservació d'òvuls

No es coneixien però de seguida connecten. Parlen de les maternitats recents, de les nits sense dormir o dels canvis d'humor. I també del càncer de pit que tant la Laura Redondo com la Rocío Almagro han patit amb només 32 anys, però que no els ha impedit fer realitat el seu desig de ser mares. A la Laura, el diagnòstic li va arribar mentre feia plans per ser mare. Encara no havia tingut temps per assumir-ho quan la seva ginecòloga li va parlar de la possibilitat de congelar òvuls per quedar-se embarassada després del càncer. La Laura només va poder fer un cicle d'estimulació perquè l'oncòleg volia començar com més aviat millor la quimioteràpia. Per extreure òvuls primer s'ha de fer un procés d'estimulació ovàrica que requereix temps, i a vegades el càncer no permet esperar. “L'última decisió, però, me la van deixar a mi”, recorda la Laura.

Després del tractament –vuit sessions de quimioteràpia, una operació i radioteràpia– li van recomanar esperar tres anys abans d'intentar un embaràs. El seu era un cas complicat. Tenia una baixa reserva ovàrica. “Em van deixar clar que no em fes il·lusions perquè era molt difícil. Però em vaig quedar embarassada”. La Daniela va néixer fa sis mesos i la Laura encara s'emociona quan ho explica: “Pensava que ja no podria tenir fills. Pensava que no es pot ser mare si tens càncer, i quan em van dir que hi havia la possibilitat de congelar òvuls, vaig veure la llum”. Un dels efectes secundaris dels tractaments de quimioteràpia i radioteràpia és la pèrdua de la funció ovàrica, que posa en risc la capacitat reproductiva de les dones joves. Per això, sempre que es pot, abans del tractament els metges extreuen a les pacients òvuls o teixit ovàric –l'un o l'altre en funció de l'edat i de la urgència del tractament–, que es congelen i es guarden per autotrasplantar-los a la dona quan decideixi ser mare. Si la dona té parella, també es poden congelar embrions.

Els oncòlegs tenen cada cop més en compte la fertilitat futura de la pacient. “Sempre pregunto a les pacients si ha sigut el metge qui els ha parlat de la possibilitat de congelar òvuls o si ha sigut proposta d'elles, i cada cop són més les que diuen que ha sigut el metge”, explica Susana Peón, responsable del programa de preservació de la fertilitat de la Fundació Puigvert - Sant Pau. “Però no tots els professionals ho tenen present. Als metges no els agrada que jo endarrerixi tot el procés i plantejui una estimulació hormonal en un càncer de mama”, diu Peón. El repte és que els professionals derivin les pacients així que tinguin el diagnòstic. Aquest és un dels temes que es tractaran en la II Jornada de Qualitat de Vida i Càncer de Mama que avui se celebra a l'Hospital de Sant Pau.

La demanda per congelar òvuls ha augmentat perquè creix la prevalença del càncer de mama –una de cada 8 dones en tindrà, segons estu-

dios nord-americans– i un 10% són dones menors de 40 anys. “El retard de la maternitat s'ajunta amb la millora dels tractaments, l'augment de la supervivència i el diagnòstic precoç, la qual cosa fa que cada cop ens preocupi més la preservació de la fertilitat”, reflexiona Peón.

L'Hospital de Sant Pau va començar el programa de preservació de la fertilitat el 2009 amb sis pacients. L'any passat van tractar 55 dones, un 70% de les quals amb càncer de mama. A Peón se li il·lumina la cara quan explica que ja han nascut

01. Rocío Almagro amb les seves dues filles, la Lola i la Clara.
02. Laura Redondo amb la metge Susana Peón a Sant Pau.

CELIA ATSET

dos nadons i hi ha dos embarassos més en curs i quatre pacients que s'han embarassat espontàniament. És inevitable que s'estableixi un vincle entre metge i pacient. “Quan em vaig quedar embarassada la Susana estava més contenta que jo!”, diu la Laura. “Les veig en un moment difícil. Tenen un càncer però jo els estic oferint la possibilitat de ser mare. Els transmetes esperança i un futur: «Sobreviu al càncer i després tindràs l'oportunitat de ser mare». I això és molt important perquè vol dir tornar a fer vida normal”,

raona Peón. La Laura ja no es planteja més fills. No té més òvuls congelats. “Però jo sempre dic que la fertilitat natural sorprèn”, diu Peón. Després dels tractaments és difícil, però no impossible, quedar-se embarassada espontàniament. Depèn de l'edat, la reserva ovàrica i el tractament que han rebut. “Cada cas és un món. Per això el *mai* no entra dins del meu vocabulari”.

Quimioteràpia durant l'embaràs

Ho sap la Rocío Almagro, que es va quedar embarassada espontàniament de la seva segona filla, la Clara, després de dos durs tractaments de quimioteràpia i radioteràpia. La Rocío, que ara té 36 anys, tenia tan clar que un dia tindria càncer de mama com que seria mare. El seu és un càncer genètic –n'han tingut la seva mare i altres familiars– i tenia assumit que ella, amb una mutació en el gen BRCA1, tenia un risc elevat. El que no havia previst és que maternitat i càncer arribarien de bracet.

Estava tot just a l'inici de l'embaràs de la seva primera filla, la Lola, quan, enmig de les nàusees i els vòmits, es va notar un bony al pit. La biòpsia ho va confirmar: càncer de pit. “Va ser el primer cop que vaig buscar informació a internet perquè volia saber si el càncer era viable amb el bebè”. I ho era. Als quatre mesos d'embaràs li van extreure el tumor, i als sis mesos de gestació va començar el tractament de quimioteràpia. “A la gent li impactava veure una embarassada amb panxota i sense cabells fent quimioteràpia”, recorda ara la Rocío amb l'alegria que la caracteritza.

La Lola va néixer abans d'hora però sana. I la Rocío no va poder donar el pit perquè havia de reprendre immediatament el tractament. En acabar li van fer una mastectomia completa i una reconstrucció. “Jo vaig fer de pare, no de mare”, indica. El seu marit era qui tenia cura de la Lola. L'oncòleg l'hi havia deixat molt clar: “Tu ajudaràs però no et llevaràs a les nits quan la nena plori perquè el teu cos no t'ho permetrà”. Això era a principis d'estiu del 2014 i el 31 d'agost va organitzar una festa per celebrar la seva recuperació i el naixement de la Lola. Un mes després, però, la Laura tornava a entrar a quiròfan. El càncer s'havia reproduït en el mateix lloc i li van extirpar els dos pits. “Aquí sí que em vaig enfadar molt, perquè vaig calcular que quan pogués fer de mare al 100% la Lola ja tindria un any i mig”. Ho explica amb tanta desimboltura que qualsevol diria que no va ser res, però el seu marit recorda la “impotència” d'aquells mesos. El gener de l'any passat li van donar l'alta i el primer que va fer és preguntar al seu oncòleg quan podria tornar a ser mare. “Com que no hi ha estudis determinants, vam pactar esperar un any i mig”. Però ningú esperava que, després de tanta quimioteràpia, es quedés embarassada. “M'hi vaig quedar a la primera. Un miracle”, diu. La Clara va néixer fa dos mesos.

La Susana Peón vol llançar un missatge positiu. “La maternitat és possible. Abans, durant i després del càncer. Hi ha opcions”. —